

Mødet den 12. Juni 1915.

(Før lukkede Døre).

Fraværende: Marthin Hansen, Harald Jensen, Kjeld Sørensen og Vetli.

1. (J. Nr. 128—1915). Skrivelse fra Aarhus Stiftamt om, at der vil kunne sælges et større Parti amerikansk **Rug af Statens Beholdning** til Møllere og Bagere i Jylland. (Se Side 45).

Formanden erindrede om, at der var indkommet 3 Begæringer om Køb af Rug i Anledning af Amtets Skrivelse, nemlig fra Bagermester Kragh, Arbejdernes Produktionsforening og Bagerenes Rugbrødsfabrik. Som det vedtoges i sidste Møde, havde Budgetudvalget behandlet Sagen, og man var blevet enige om at sende de 3 Forretninger følgende Skrivelse:

•I Anledning af Aktieselskabets Skrivelse af Gaars Dato til den herværende Prisreguleringskommission om gennem Kommunen at faa udleveret 1000 Sække amerikansk Rug af Statens Beholdning til en Pris af 21 Kr. 50 Øre pr. 100 kg tillader Udvalget sig herved at meddele, at Kommunen vil indestaa for 2 Kr. af Statens Tab ved Salg af nordamerikansk Rug til den fornævnte Pris, men kun paa Betingelse af, at Køberne holder Kommunen skadesløs for det ved denne Garanti eventuelt Kommunen forvoldte Tab.

Aktieselskabets Svar, hvorvidt det paa dette Vilkaar ønsker det ommeldte Parti Rug leveret; udbedes inden i Morgen Formiddag Kl. 11.

Fra Bagernes Rugbrødsfabrik var der indløbet Svar, som gik ud paa, at man ikke ønskede Rug paa dette Vilkaar, hvorimod der ikke var kommet Svar fra de to andre Firmaer. Spørgsmaalet var da nu, om Byraadet skulde gaa ind paa at garantere for de 2 Kr. af Statens eventuelle Tab eller ikke, og om der kunde befrygtes Forhøjelse af Rugbrødsprisen, hvis man ikke overtog Garantien. Repræsentanten for Bagernes Rugbrødsfabrik havde udtalt, at han frygtede for, at en Prisstigning i saa Tilfælde vilde ske.

Simonsen anbefalede at overtage Garantien og derved skaffe de 3 Forretninger de Kvanta Rug, de andrager om. Der vilde sikkert ingen Risiko være forbundet med at paatage sig Garantien, da 21 Kr. 50 Øre utvivlsomt var den Pris, Staten mente at kunne afhænde Kornet for. Meningen med Garantien var sikkert, at Staten vilde have Dækning for mulige Ekstraudgifter ud over Indkøbsprisen, men da Skibet nu var ankommet til København, var der ingen Grund til at antage, at de 21 Kr. 50 Øre ikke vilde slaa til. Naar man erindrede, at den hidtidige Brødpris, 84 Øre pr. 8 $\mathbb{B}$ Brød, var langt under Normalpris, og at de 2 store Fabriker havde sat Penge til hver Dag paa deres Rugbrødsproduktion, kunde det ikke paaregnes, at der vilde finde nogen Nedsættelse af Brødprisen Sted. Ej heller kunde det forudsættes, at Fabrikkerne vilde blive ved med at sætte Penge til. Det var derfor meget forstaaeligt, at de nægtede at reassurere Kommunen, naar Forpligtelsen til ikke at forhøje Brødprisen var knyttet til Kommunens Garanti. Dersom Fabrikkerne ikke

fik Korn til andre Priser, vilde de blive nødtte til at forhøje Brødprisen, og de havde jo i saa Henseende et Raaderum af 9 Øre, idet Maksimalprisen i København var 93 Øre. Skulde de reassurere Kommunen og forpligte sig til ikke at forhøje Brødprisen over 84 Øre, vilde Indkøbet til 21 Kr. 50 Øre være et tvivlsomt Gode for dem. Som Forholdene var, vilde det være rimeligt, at Fabrikkerne forhøjede Rugbrødsprisen, men dette kunde forhindres, hvis Kommunen vilde overtage Garantien. Byraadet kunde vanskeligt forsvare, at Brødprisen blev tvunget i Vejret, men det kunde næppe undgaas, uden at Kommunen overtog Garantien. Efter hvad der var oplyst, vilde der ikke komme flere Korndampere, saa Lejligheden maatte benyttes nu. Skulde der blive foretaget en Forhøjelse, vilde det være Byraadets Skyld.

M i k a e l J o h a n s e n fandt det lidt haardt at give Byraadet Skylden for en mulig Forhøjelse af Rugbrødsprisen, naar man vidste, at det skyldtes Konkurrence mellem de 2 store Brødfabrikker, at Prisen ikke allerede var forhøjet. Taleren maatte bestemt fraraade, at Byraadet overtog Garantien, naar Fabrikkerne ikke vilde holde Kommunen skadesløs for dens mulige Tab. Naar Risikoen var saa ringe, som Hr. Simonsen mente, var det uforstaaeligt, at Fabrikkerne ikke vilde paatage sig den, hvad de jo udmærket maatte kunne gøre, naar Prisen ellers var 26 Kr. Det vilde være meget farligt for Byraadet at overtage denne Garanti, fordi der saa senere kunde forlanges lignende Garanti ved Indkøb af andre Varer. Det var som før bemærket ikke af Humanitetshensyn, men af Konkurrencehensyn, at Prisen ikke var blevet forhøjet, saa det vilde være ganske uforsvarligt at benytte Borgernes Penge til at dække de Under-

skud, som de 2 Fabrikker havde paaført sig ved deres Konkurrence.

S i m o n s e n kunde ikke indrømme, at Prisen var blevet holdt nede af Konkurrencehensyn; for Arbejdernes Produktionsforenings Vedkommende var det i hvert Fald udelukkende af humane Hensyn. Det vilde da ogsaa være ret løjerligt at etablere Konkurrence for at tabe paa hvert eneste Pund Brød. Den Tid var neppe fjern, da Fabrikkerne ikke kunde eller vilde blive ved med at tabe paa deres Brødproduktion, saa naar man ved at paatage sig Garantien kunde undgaa en Prisforhøjelse, men ikke vilde, maatte den Del af Byraadet, som modsatte sig Ordningen, bære Skylden for Forhøjelsen.

N. J o h. L a u r s e n spurgte, hvorfor Staten forlangte denne Garanti.

J a k o b J e n s e n oplyste, at Bagerforretningerne her i Byen straks efter Krigens Begyndelse og efter Forslag af Taleren var blevet enige om, at de ikke maatte tjene mere end sædvanligt paa deres Sigtebrød, saa Prisen var i Virkeligheden holdt nede af filantropiske Hensyn. Det vilde da ogsaa være særdeles mærkeligt at sætte Penge til af Konkurrencehensyn. Taleren oplyste, at Svaret fra Arbejdernes Produktionsforening ved en Fejl fra Foreningens Bogholders Side ikke var indløbet rettidig, men at det iøvrigt var af samme Beskaffenhed som Svaret fra Bagernes Rugbrødsfabrik. De 2 Forretninger mente, at naar de ikke kunde faa saa megen Paaskønnelse fra Byens Styrelses Side som den Smule Garanti fordi de havde holdt Brødpriserne nede, saa maatte de betakke sig for at have med det offentlige at gøre. Da Forretningerne forrige Gang var i Bekneb for Korn og henvendte sig til Staten, havde denne laant sit

Korn ud til de store Næringsdrivende, og nu saa man den samme Uforstaaenhed hos Byraadet. Det var ikke for Risikoens Skyld, at de 2 Forretninger ikke vilde reassurere Kommunen, men naar de, efter at de i 10 Maaneder havde forsynet Befolkningen med Brød, ikke kunde opnaa den Paaskønnelse, at Byraadet vilde garantere for det Par Øre, det drejede sig om, saa maatte de vel kunne finde Vej uden Statens og Kommunens Hjælp.

Møller bemærkede, at efter Hr. Simonsens Udtalelse syntes det, som om det udelukkende var Arbejdernes Produktionsforening, der havde spillet Velgører, medens de 2 Forretninger efter Hr. Jakob Jensens Sigende havde været enige, og saaledes var det vel. Det farlige ved at overtage Garantien var, at der kunde forlanges lignende Garanti for andre Varer. Dersom f. Eks. 3 Kulimportører stillede Fordring om Garanti, og Kommunen havde garanteret ved Kornkøbet, saa maatte Kommunen have samme Pligt over for dem. Det var derfor naturligt, at de 2 Forretninger selv maatte bære det eventuelle Tab. Det var lige til, at Kommunen paatog sig Garantien, saaledes at de kunde faa Rugen til billigste Pris, men selvfølgelig maatte Kommunen have Sikkerhed for sit eventuelle Tab. Det kunde derfor ikke siges, at Byraadet havde Skylden, hvis Brødprisen skulde stige. Taleren anbefalede at slutte sig til Budgetudvalgets Flertal.

Jakob Jensen kunde ikke se stor Forskel paa Hr. Simonsens og Talerens Fremstilling, da det jo var efter Talerens Forslag, at Bagerne var blevet enige om ikke at tage mere end sædvanlig Fortjeneste. Det var da gaaet for Forretningerne, som det gaar, naar en stærk og en svag følges ad op ad en Bakke, og den stærke siger til den svage, at de skal følges ad.

L e h m a n n spurgte, om der ikke var kommet Svar fra Arbejdernes Produktionsforening.

F o r m a n d e n besvarede Hr. Lehmanns Forespørgsel bekræftende.

L e h m a n n hævdede, at der aldeles ikke var Tale om noget Andragende fra de 2 Forretninger om Støtte, og at Arbejdernes Produktionsforening selvfølgelig ikke kunde binde sig til at beholde den nuværende Brødpris, naar der var Mulighed for, at den senere kunde komme til at betale et Tillæg ud over den Pris, den købte Rugen for. Noget andet var, at man af humane Hensyn havde holdt Prisen nede. Under alle Omstændigheder kunde der ikke være Tale om nogen Gave til Rugbrødsfabrikkerne.

S i m o n s e n fremhævede, at man ved at overtage Garantien ikke støttede Rugbrødsfabrikkerne, men Konsumenterne. Der kunde ikke drages nogen Sammenligning med Kulimportørerne, da det jo var Staten, der var Sælgeren. Skulde det vise sig, at Kulimportørerne vilde skære en altfor bred Rem af deres Medborgeres Rygge, vilde det være naturligt, at Staten selv overtog Kulforsyningen. Sagen var i Virkeligheden, at der nu som saa ofte før i denne Tid stod to Anskuelser overfor hinanden. Den ene vilde bevare det private Initiativ, selv om nok saa meget gik i Stykker, medens den anden vilde lette de tunge Tider for Befolkningen saa meget som muligt. Skulde Følgen af Byraadets Stilling i denne Sag blive en Forhøjelse af Brødprisen, skulde Ansvarret blive lagt, hvor det hørte hjemme.

N. J o h. L a u r s e n forstod ikke Hr. Simonsens Tale om at lette Byrderne for Befolkningen, da Hr. Simonsens Parti jo havde et sikkert Flertal i Prisreguleringskommissionen. Efter Talerens Me-

ning forelaa der kun et Tilbud fra Statens Side om, at Kommunen kunde komme af med de 2 Kr., hvilket vilde sige, at Regeringen vilde have Kommunen til at holde sin egen Maksimalpris. Taleren havde forstaaet Hr. Simonsen saaledes, at de 2 Brødfabrikker havde solgt med Tab, medens det af Hr. Jakob Jensens Udtalelse fremgik, at de ikke havde haft større Fortjeneste end før Krigen. Der var altsaa Grænse for deres Filantropi. Hvis de 2 Kr. ikke var i Fare, var det ikke let at se, hvorfor de 2 Forretninger ikke selv vilde overtage Risikoen.

J a k o b J e n s e n maatte erindre om, at han ikke havde sagt, at de 2 Brødfabrikker, men at Bagerne var blevet enige om kun at sælge med den gamle Fortjeneste pr. Stykke Sigtebrød. Ved Rugbrødsfabrikationen havde der lige siden Krigens Begyndelse været Tab.

S i m o n s e n var forbavset over at høre Hr. N. Joh. Laursen sige, at Socialdemokraterne havde Flertal i Prisreguleringskommissionen. Hr. Laursens Udtalelse røbede en for en Rigsdagsmand sørgelig Uvidenhed. Forholdet var jo nemlig, at Socialdemokraterne kun havde et beskedent Mindretal paa 2 Mand i Kommissionen. Endelig maatte Hr. Laursen jo vide, at Indenrigsministeren paa et Møde her i Byen havde beklaget, at han ikke 3 Maaneder før havde fulgt det socialdemokratiske Mindretal. Sagen var, at de konservative Elementer i Befolkningen vilde skrabe det mest mulige til sig under Krigen og mødte enhver Bestræbelse for at skaffe bedre Forhold med Hidsighed og Had.

N. J o h. L a u r s e n syntes, at Hr. Simonsen nu kom lidt højt op. Først havde Hr. Jakob Jensen sagt, at han havde foreslaaet Brødfabrikkerne, at de ikke maatte tjene mere end sædvan-

lig, fordi Kornet blev dyrere, nu havde Hr. Jakob Jensen oplyst, at Forslaget kun gjaldt Sigtebrød. Naar Hr. Simonsen sagde, at der kun var 2 Socialdemokrater i Prisreguleringskommissionen, maatte Taleren gøre opmærksom paa, at det var Kommissionens Flertal, der havde været med til at fastsætte Maksimalprisen, og at Socialdemokratiet for faa Dage siden havde tilsagt Regeringen al mulig Støtte. Nu kom saa denne Regering og bad Kommunerne være med til at holde dens egen Maksimalpris, skønt dette Rugsalg var en Statssag. Blev der Tab, kunde Regeringen komme til Finansudvalget derom.

J a k o b J e n s e n bemærkede, at da Garantien ikke var effektiv foreløbig, kunde Hr. N. Joh. Laursen faa rig Lejlighed til i Finansudvalget at arbejde for, at Kommunerne blev fritaget for Garantien. Baade Hr. N. Joh. Laursens Parti og Højre gjorde alt muligt for at spænde Ben for Regeringen.

N. J o h. L a u r s e n troede det klogere at overlade til Hr. Rode at komme til Finansudvalget.

Det vedtoges ikke at indsende nogen Begæring om Rug.

